

Priedas Nr. 1

KONKURSAS „LIETUVOS KAIME GERA GYVENTI - 2011“ KAIMO VIETOVĖS APRAŠAS

1. Konkursui teikiamos kaimo vietovės pavadinimas, sav. pavadinimas

TILTŲ KAIMAS, RŪDIŠKIŲ SENIŪNIJA, TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖ

2. Aprašykite kodėl kaimo vietovė teikiama konkursui *(Pagal nurodytus kriterijus pateikite kaimo vietovės aprašą. Būtina pridėti aprašo kopiją CD formatu. Pagal galimybę pageidautina pridėti foto ir/ar video medžiagą CD ar DVD formatu)*

Tiltų kaimas yra vienas didžiausių Rūdiškių seniūnijos kaimų Trakų rajono savivaldybėje. Kaimas netolęs nuo seniūnijos centro – 17 km., o nuo rajono savivaldybės centro – 34 km. Tiltuose yra registruoti 260 gyventojai, bet faktiškai gyvena daugiau. Iš jų: vyrų – 121. Moterų – 137, darbingo amžiaus – 165, paauglių iki 16 metų – 30. Pensininkų – 63, socialiai remtinų žmonių skaičius – 34, šeimų – 9.

Tiltai istoriniuose šaltiniuose paminėti 1777 m., yra etnografinis gatvinis režinis kaimas- kultūros vertybė, vietinės reikšmės architektūros paminklas. Čia tebestovi septynios paminklinės sodybos, trisdešimt paminklinių pastatų: vienuolika pirklių, šeši svirnai, keturi tvartai, šeši kluonai, viena pirtis, vienas sandėlis su rūšiais, vienas rūsys. Kraštovaizdį puošia Tiltų tvenkinys ir per kaimą tekantis Gelužos upelis, kaimo kryžius, koplytstulpis, gražūs miškai su poilsiavietėmis, Europos miškas.

Tiltų kaime yra girininkija (nuo 1962 m.), kultūros namai (nuo 1962 m.) dabar pervadinti bendruomenės namais, biblioteka (nuo 1964 m.), gaisrinė (nuo 2005 m.), pieno surinkimo punktas.

Teritorija siekia – 3258 ha, žemės ūkio naudmenos – 2257 ha, miškai – 6022 ha, vandens telkiniai- 15 ha.

Perspektyvūs verslai – tradicinis žemės ūkis, medienos perdirbimas, kaimo turizmas, senieji tradiciniai amatai, kulinarinio paveldo ir miško gėrybių gamyba.

☐ kaimo bendruomenės veikla bei pastangos įtraukti kuo daugiau gyventojų;

Trakų rajono Tiltų kaimo bendruomenės pagrindiniai tikslai:

- 1.1. koordinuoti Bendruomenės narių veiklą;
- 1.2. atstovauti Bendruomenės narių interesams ir juos ginti;
- 1.3. skatinti, ypač tarp jaunimo, pilietinės visuomenės kūrimąsi Tiltuose;
- 1.4. tenkinti svarbiausius Bendruomenės socialinius, kultūrinius, ūkinius poreikius;
- 1.5. ugdyti Bendruomenės lyderius ir ruošti juos visuomenei, organizacinei, administracinei ir kitokiai veiklai;
- 1.6. kurti saugią ir patogią gyvenamąją aplinką;
- 1.7. puoselėti Bendruomenės dvasines vertybes;
- 1.8. bendradarbiauti su valstybės ir savivaldos institucijomis vystant savivaldą;
- 1.9. prisidėti prie jaunimo nusikalstamumo prevencijos;
- 1.10. tenkinti kitus viešuosius interesus.

Siekdama savo tikslų Bendruomenė: buria Bendruomenės narius bendrai veiklai; organizuoja įvairius renginius ir diskusijas visais Bendruomenės narius dominančiais klausimais; skatina ir remia vaikų, jaunimo ir kitų Bendruomenės narių dalyvavimą įvairiuose Lietuvoje ir užsienyje vykstančiuose renginiuose garsinant Tiltų kaimo vardą; bendradarbiauja su panašaus pobūdžio

organizacijomis Lietuvoje ir užsienyje, kitomis visuomeninėmis ir politinėmis organizacijomis, Lietuvos valstybės ir savivaldos institucijomis; bendrauja su mokymo, mokslo, kultūros įstaigomis; rūpinasi istorijos ir kultūros paveldo išsaugojimu; skatina vaikų, jaunimo ir kitų Bendruomenės narių kultūrinį ir dvasinį tobulėjimą; skatina ir remia visokią naudingą visuomenei ir Bendruomenei vaikų ir jaunimo veiklą, organizuoja jiems skirtus renginius; esant poreikiui, samdo asmenis Įstatuose numatyta veiklai, teisės aktų nustatyta tvarka sudarydama su jais autorines, darbo ir kitas sutartis; Garsina Tiltus Lietuvoje ir užsienio šalyse, kuria turizmui, verslui ir kitai veiklai palankią aplinką; skleidžia informaciją apie savo veiklą, propaguoja Bendruomenės tikslus; skatina ir remia visų Bendruomenės narių būrimąsi į įvairius klubus pagal pomėgius ar interesus; visomis teisėtomis priemonėmis gina Bendruomenės narių teises.

Remdamasi tikslais ir siekiais bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja visuomeniniame, kultūriniame gyvenime įvairiuose projektuose. Vyksta aktyvus bendradarbiavimas su valdžios institucijomis, kitomis visuomeninėmis organizacijomis, bendruomenėmis. Vykdydama plačią veiklą bendruomenė apjungia labai daug ir įvairių amžiaus grupių narius. Tai meno kolektyvų dalyviai, amatininkai, etnografinių autentiškų valgių gamintojai, etnografinių sodybų šeimininkai, ūkininkai, bitininkai, jaunimo atstovai ir kt.

Nuo pat susibūrimo (2009m.) bendruomenė kasmet organizuoja susitikimus su Trakų rajono savivaldybės atstovais, labai aktyviai bendradarbiaujama su Trakų rajono Rūdiškių seniūnu T.Pavlovskiu. Tiltus dažnai aplanko Lietuvos Respublikos Seimo nariai, Europarlamentarai, užsienio svečiai. 2009m. bendruomenė išsirinkto Tiltų kaimo seniūnaitį. Tiltų bendruomenė turi „Tiltų Himną“, kuriai žodžius sukūrė vietos gyventoja bibliotekininkė Elena Žilinskienė. Trakų rajono Tiltų kaimo bendruomenė yra Lietuvos kaimo tinklo narys.

Aktyviai bendradarbiaujame su Trakų Vietos veiklos Grupe. Parengta Tiltų kaimo (Rūdiškių sen. Trakų r.) strategija, kuri pateikta, pristatyta Trakų VVG ir įtraukta į bendrą Trakų VVG strateginį planą.

Vyksta bendradarbiavimas su jungtine kaimų bendruomene „Užugiriai“ (Būdos km. Trakų seniūnija. Trakų rajono savivaldybė), Trakų krašto kultūros ir amatų asociacija (Vytauto 36-27, Trakai), bei Aukštadvario bendruomene (Technikumo g.1, Aukštadvaris, Trakų rajono savivaldybė). Prisidėjome, rėmėme ir dalyvavome jų organizuojuose renginiuose: 2008m. spalio mėn. „Rudens gėrybių mugėje“ Aukštadvaryje. Pristatėme Tiltų krašto etnografinius valgius. 2009 m. birželio mėn. dalyvavome Trakų miesto šventėje. Joje „Rotušės turguje“ Tiltų krašto amatininkai pristatė savo darbus. 2009, 2010 m. rugpjūty Trakų pilies Karvinės saloje vyko „Kopūstinės kermošius“. Jame pristatėme savo kaimo ekologiškus produktus. Taip pat dalyvavome jungtinės kaimų bendruomenės „Užugiriai“ projekte „Tūkstantmečio ženklų takas“: rugsėjo 5 d. dalyvavome šeimos dienoje, pilietinėje skulptūrų ir aplinkos tvarkymo akcijoje, sodinome ąžuolus, o rugsėjo 12 d. dalyvavome „Angelų kalvos“ ir „Angelų tako“ atidarymo koncertinėje programoje. 2010m. dalyvavome Trakų krašto kultūros ir amatų asociacijos inicijuotame ir vykdytame projekte „Trakų kraštas LT“, kurio metu išleistas informacinio pobūdžio leidinys, kuriame pristatomi Trakų rajono, o tame tarpe ir didelis būrys Tiltų kaimo, amatininkai, meno kolektyvai, kaimo bendruomenės veikla, edukacinės programos. 2010 m. parengtas bendras projektas: Trakų rajono savivaldybės „Jaunimo projektinės veiklos finansavimo konkursas“. Partneriai Aukštadvario kaimo bendruomenė (Trakų r.). Trakų rajono Tiltų kaimo bendruomenė.

2010m. spalio mėn. pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos priemonę „Techninė pagalba“ veiklos sritis „Nacionalinis kaimo tinklas“ vykdė tarptautinį bendradarbiavimo projektą „Slovakijos kaimo plėtros tendencijos ir perspektyvos, partnerystės ir bendradarbiavimo svarba stiprinant kaimo vietovių patrauklumą“. Projekto partneriai – Jungtinė kaimų bendruomenė „Užugiriai“ (Trakų r.), Trakų rajono Tiltų kaimo bendruomenė, Paluknio bendruomenė „Diemedis“ (Trakų r.), Perlojos kaimo bendruomenė (Varėnos r.).

Trakų rajono Tiltų kaimo bendruomenė glaudžius ryšius palaiko su Trakų rajono savivaldybės atstovais, Lietuvos Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos Žemės ūkio rūmų specialistais. Šių institucijų atstovai, kartu su Tiltų kaimo bendruomene 2009m. vyko į kultūrinę pažintinę išvyką į Anykščius.

2010 m. kovo 7-18 d. Trakų rajono Tiltų kaimo bendruomenės atstovai kartu su kolegomis iš Onuškio, Rūdiškių, Trakų, Aukštadvario, Elektrėnų, Vilniaus ir Kauno buvo koncertinėje kelionėje Italijoje, kurios tikslas - susitikimas su lietuvių bendruomene Italijoje ir Trakų rajon Tiltų kaimo kapelijos koncertas, skirtas Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienai. Tiltiečius į šį renginį pakvietė lietuvių bendruomenės pirmininkė Italijoje Fausta Sigauda.

Trakų rajono Tiltų kaimo bendruomenės iniciatyva balandžio 13 d. Trakų rajono ūkininkai viešėjo Lietuvos Respublikos Seime. Čia konferencijų salėje įvyko Trakų regiono verslininkų ir bendruomenių susitikimas su Seimo nariais, Trakų rajono savivaldybės administracijos vadovais. Tema- „Tiltai tarp Lietuvos ir Italijos“.

(priedas CD Nr.1)

Bendruomenė į savo veiklą stengiasi įtraukti kuo daugiau žmonių, apjungti įvairius socialinius sluoksnius. Daugiausia bendruomenės narių įsitraukia į kultūrinę veiklą. Įvairiuose renginiuose, stovyklose dalyvauja vaikai ir jaunimas iki 5 - 16 metų. Jų suburiame 12-20. Tiltų jaunimo folkloro ansamblyje dalyvauja 10 merginų (moksleivės, studentės). Tiltų kaimo kapelijos veikloje įtraukta 11 vyresnio amžiaus žmonių (dirbantys). Amatininkų veikloje dalyvauja vaikai ir vyresnės kartos atstovai: pynėjai iš žilvičio vytelių- vyresni, juostų rišėjai, siuvinėtojai, papuošalų gamintojai – jaunesni. 26 senyvo amžiaus žmonės (pensininkus), kaip medžiagos pateikėjus, pavyko įtraukti į projektinę veiklą, susietą su tautinio paveldo išsaugojimu, 8-10 senųjų kaimo audėjų pateikia darbus Vilniaus apskrities konkursinei liaudies meno parodai „Aukso vainikas“. Komisija dažniausiai atrenka 2 ar tris darbus. Renginiams, pristatymams, išvykoms etnografinius valgius gamina 4-6 senosios kartos atstovės(pensininkės). Iš jų uoliai mokosi ir vidutinio amžiaus moterys. Mugėms, pristatymams ekologiškus produktus gamina ir pristato 5-7 gamintojai. Visi yra labai svarbūs ir reikalingi. Tokiu būdu pakilo gyventojų emocinis, kultūrinis lygis, bendruomeniškumas.

□ kaimo bendruomenės dalyvavimas kultūriniame gyvenime;

Visa kaimo kultūrinė veikla nukreipta į gimto kaimo tradicijų, papročių išsaugojimą ir sklaidą. Bendruomenės nariai aktyviai bendradarbiauja, prisideda ir įsitraukia į šią veiklą. Tiltų kaimo audėjos kasmet dalyvauja Vilniaus apskrities konkursinėje liaudies meno parodoje „Aukso vainikas“, 2007,2008, 2010 m.. pynėja iš žilvičio vytelių V.Ignatavičienė dalyvavo Respublikinėse derliaus šventėse Širvintose ir Utenoje, Tiltų kaimo jaunimo folkloro ansamblis „Gelužėlė“ pastovus Lietuvių dainų švenčių, kasmetinių Rytų Lietuvos moksleivių menų festivalio „Rytų Lietuvos žiedas“ dalyvis. 2009 m. Tiltuose vyko rajoninė derliaus šventė, 2010 m. vasario mėn. Tiltų kaimo kapelija buvo išvykusi ir svečių teisėmis dalyvavo kaimo kapelų šventėje – varžytuvėse „Kaziuk, pagrok man valsų“, kurios vyko Kauno karininkų Ramovėje, o kovo 12 d. dalyvavo ir koncertinę programą pristatė Kaziuko jubiliejinėje 10-mečio mugėje Kaune. Birželio mėn.Trakuose dalyvavo „ Žalgirio mūšiui – 600“ VI-oje šventės dalyje „Dainingos Lietuvos veidai“ir kitose išvykose. Bendradarbiaujant su Tiltų kultūros namais buvo organizuotos Gavėnios, Advento Rekolekcijos, puikus Naujųjų metų bendras sutikimas „Karališka puota“, Valstybinės šventės bei daugelis kitų renginių. Vienas iš bendruomenei reikšmingiausių renginių – tai XXXIV-oji Lietuvos bitininkų šventė, kuri buvo surengta Tiltuose.

(priedas CD Nr.2).

Visi renginiai vyksta bendruomenės namuose, jų kiemelyje arba šalia esančioje aikštėje. Vidutiniškai per metus yra organizuojama 20 renginių vietoje, apie 30 išvykose. Vidutiniškai per metus juose apsilanko ir dalyvauja 3000 žiūrovų. Organizuojami renginiai būna visuotinio pobūdžio, jaunimui, vaikams. Vykdomos edukacinės programos (stovykla „Žilvitėlis“, „Tiltų krašto tradiciniai ir apeiginiai valgiai“, „Margi audimų raštai“ ir kt.). Į kaimą atvyksta ekspedicijos (LTV laida „Gimtasis kraštas“, 2011m.sausis. „Lietuvos ryto TV“ laida „Padėkime

augti“2011m.gegužė). Koncertuoja ir profesionalūs atlikėjai. Didžiąją dalį renginių ir išvykų bendruomenė organizuoja savo lėšomis.

☐ savanorystės principų taikymas kaimo bendruomenės veikloje, savitarpio pagalbos teikimas;

Visa bendruomenės veikla yra pagrįsta savanorystės principu. Labai didelis dėmesys yra skiriamas įvairiems gyventojų sluoksniams, stengiamasi juos sustiprinti, teikiant ir ugdant visapusišką kaimynystės principais paremtą pagalbą (padėti seneliams sukapti malkas, sutvarkyti namų aplinką atlikti sunkesnius namų ruošos darbus ir pan.), organizuojant kultūrinius renginius, įvairias akcijas. Bendruomeninis judėjimas skatina jaunimą, socialinės rizikos žmones, pensijinio amžiaus žmones įsitraukti į aktyvią, pozityvią veiklą, siekia ugdyti socialinius įgūdžius(bendravimo, buities darbų, taupaus išteklių naudojimo ir pan.), skatina bendruomenės narius persikvalifikuoti, įgyti šiuolaikinei darbinei veiklai reikalingų įgūdžių (pvz. darbo kompiuteriu).

Vasario- balandžio mėn. tiltų kaimo bibliotekoje vyko kompiuterinio raštingumo mokymai „Lietuvos e. piliečiui paslaugos internete“, kuriuos inicijavo asociacija „Langas į ateitį“. Kursai buvo orientuoti į bedarbius, neįgaliuosius ir kaimo gyventojus, siekiant plėtoti žinių visuomenę ir mažinti socialinę atskirtį. Tiltų bendruomenė palaikė organizatorių idėją ir kartu su Tiltų kaimo bibliotekininke aktyviai kvietė juose dalyvauti kaimo gyventojus. Kursuose dalyvavo 20 vyresnių nei 40 metų Tiltų kaimo gyventojų iš jų 5 pensijinio amžiaus. Visiems mokymų dalyviams buvo įteikti mokymo kursų pažymėjimai.

2011 m. vasario 13 d. Tiltų kaimo bendruomenėje svečiavosi norvegų misionieriai.. Susitikimą inicijavo Tiltų kaimo bendruomenė, norėdama susipažinti ir pasisemti savanorystės principų ugdymo patirties iš norvegų. Septintos dienos bažnyčios misijos misionieriai atvyko iš vakarinės Norvegijos dalies. Pagal specialybę autobuso vairuotojai veža vaikus į mokyklą, anksčiau vykdė misionieriškas keliones į Rusiją, Baltarusiją, statė namus našlaičiams. Savo veiklą vykdo suaukotomis ir savo pačių lėšomis. Svečiai papasakojo apie savo šalį, labdaringas veiklas, pateikė labai paprastų geros valios pavyzdžių.

2011 m. balandžio 30 d. Tiltų bendruomenė bendradarbiaudama su Valų bendruomene (Trakų r.) savo namuose priėmė Trakų rajono Rūdiškių globos namų vaikučius. Kartu su vadovėmis Regina Juzefovič ir Danguole Čiupalienė į Tiltuose organizuojamą renginį „ Motinos – amžina gyvenimo paslaptis „, atvyko 14 globos namų vaikučių. Vakaronės metu dalyviai ir svečiai buvo supažindinti su Atvelykio (Vaikų Velykėlių) papročiais ir tradicijomis, buvo surengta tradicinių velykinių valgių degustacija. Bendruomenė svečiams padovanojo 40 porų vilnionių kojinių žiemai, kalendoriukų ir rašiklių su Tiltų bendruomenės logotipu. Vakaronės akimirkas filmavo „Lietuvos ryto“ TV ir 2011 gegužės 8 d. parodė per laidą „ Padėkime augti“.

Tokie susitikimai skatina geros kaimynystės jausmus, supratimą, geranoriškumą.

Tiltų kaimo bendruomenė savanorystės ir tarpusavio pagalbos principus taiko bendradarbiaudama ir su kitomis bendruomenėmis. Ūkininkai savo produkcija remia kitų bendruomenių organizuojamus renginius, meno kolektyvai savanoriškai dalyvauja koncertinėse programose, amatininkai savo gaminius pristato mugėse.

☐ infrastruktūros (inžinierinių tinklų, susisiekimo komunikacijų, komunalinių, visuomeninių, prekybos, atsinaujinančių energijos šaltinių ir kitų gyventojų paslaugoms teikti ar aplinkos kokybei gerinti reikalingų objektų) pritaikymas gyventojų socialiniams ir verslo poreikiams, aplinkos sutvarkymas;

Infrastruktūros pritaikymo gyventojų socialiniams ir verslo poreikiams, aplinkos tvarkymo klausimus Tiltų kaimo bendruomenė sprendžia kartu su Trakų rajono savivaldybe bei Rūdiškių seniūnijos seniūnu. Bendradarbiaujant buvo sutvarkytas Tiltų kaimo šiukšlynas, gyventojai su Trakų KJK pasirašė sutartis ir įsigijo šiukšlių kontenerius, praplėstos Tiltų kaimo kapinės, senojo Tiltų kaimo dalyje apšviestos gatvės, nudažytas kultūros namų pastatas, Tiltų kaimo gatvėms suteikti pavadinimai, o

namams numeriai, kaime sustatyti kelio ženklai. 2010 m. pradėtas spręsti medicinos punkto atidarymas.. Siekiam išasfaltuoti Tiltų kaimo gatves.

Savarankiškai bendruomenė šienauja savo teritoriją, tvarko aikštę prie bendruomenės namų, autobusų sustojimo vietą, paplūdimį, tvenkinio krantus. Bendradarbiaudama su Tiltų girininkija (Valkininkų urėdija) tvarko miško poilsia vietas, kapines. Bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja kasmetinėje akcijoje „Darom“. Ūkininkai žiemą savanoriškai valo užpustytus kelius. Kaimo gyventojai, sodybų šeimininkai puoselėja ir prižiūri savo sodybas. Sodybos dalyvauja vietos ir rajono „Gražiausių sodybų konkursuose“. Daugkartinė nugalėtoja - Elenos ir Liudo Černių sodyba. Prie jų namo prikalta Trakų rajono savivaldybės padovanota „Gražiausia Sodyba“ lenta. 2010 m. Janina ir Juozas Venciai tapo antros vietos nugalėtojais.

2010 m. birželio 8 d. Tiltų kaimo bendruomenė priėmė didelę Lietuvoje 5 dienas vykusio Tarpreigioninio bendradarbiavimo INTERREG IVC programos projekto „F:ACTS“ – prisitaikymo prie klimato kaitos per teritorines strategijos formas“ seminario iš įvairių Europos Sąjungos šalių dalyvių grupę. Svečių grupę iš Belgijos, Olandijos, Portugalijos, Ispanijos, Italijos, Graikijos, Bulgarijos, Ukrainos atlydėjo Lietuvos Žemės ūkio ministerijos atstovai. Delegacija apsilankė ūkininkų Laimos ir Dariaus Kamaičių ekologiniame ūkyje, susipažino su Tiltų etnografiniu kaimu, jo papročiais ir tradicijomis, švaria gamta.

(priedas NR.3)

Tiltų kaimo bendruomenės jaunimo atstovai 2010m. lapkričio mėn. dalyvavo Lietuvos miško savininkų asociacijos organizuotoje konferencijoje „Kaimo plėtros ir aplinkosaugos iššūkiai Lietuvoje: dabarties ir ateities perspektyvos“ Trakuose.

□ gamtos ir kultūros paveldo puoselėjimas;

Tiltai – vienas iš nedaugelio Pietryčių Lietuvos gatvinių kaimų, vietinės reikšmės architektūros paminklas. Būdamas toli nuo pagrindinių kelių, išsaugojo savitus architektūros bruožus, kurie 1971 m. rugsėjo 28 d. Lietuvos kultūros ministerijos kolegijos nutarimu Nr.40 įtraukti į kultūros vertybių registrą. Kaimas tarsi muziejus po atviru dangumi, traukia nuolatinį lankytojų dėmesį.

Bendruomenei labai rūpi savo gimto kaimo istorijos ir kultūrinio paveldo išsaugojimas. Vienas iš bendruomenės tikslų- Tiltus garsinti rajone, Lietuvoje, užsienyje bei sukurti turizmui palankią aplinką. 2007 m. buvo pastatytas kaimo kryžius, organizuojami susitikimai su kaimo gyventojais, kalbama apie jų etnografinių sodybų, papročių, tradicijų išsaugojimą. Jau yra pradėti rengti turistų lankomų vietų maršrutai, etnografinio paveldo pristatymo galimybės.

Gamtos ir kultūros paveldo puoselėjimo svarbiausia veikla:

*Tiltų kaimo bibliotekininkės renkama įvairi istorinė medžiaga (kryžiai, sodybos ir jų architektūra, kaimo gyventojai, svarbiausi gyvenimo įvykai ir pan.) sudaromi metraščiai su nuotraukomis bei aprašais. Šiuo metu bibliotekininkė Elena Žilinskienė jau yra išleidusi savo knygą „Gimtieji Tiltai ir jų krašto žmonės“, „Laiko Spalvos“, Vilnius, 2004m.

*ilgametis tęstinis senųjų liaudies amatų gaivinimo projektas- stovykla „Žilvitėlis“. Tikslas – organizuoti turiningą Tiltų kaime gyvenančių vaikų ir jaunimo vasaros poilsį bei vykdyti senųjų liaudies amatų –pynimo iš žilvičio vytelių ir juostų rišimo - gaivinimo edukacinę programą. Nupinti darbai, surištos juostos, surengtos dalyvių darbų parodos. Stovyklų metu dalyviai išmoko savarankiškai pinti ir kai kurie laisvalaikio tęsia šią veiklą, pritaiko namų aplinkai, buityje.

*Tiltų neformalios jaunimo grupės projektas „Tiltai į ateitį“, kurio tikslas- skatinti Tiltų jaunimo aktyvų dalyvavimą vietos bendruomenės gyvenime. Sukurtas 30 min. DVD formato filmas „Tiltai iš paukščio skrydžio“, projekto dalyviai dalyvavo kultūros namų dažymo darbuose.

*Tęstinis tautinės ir pilietinės savimonės, kraštotyros ir etninio paveldo puoselėjimo projektas „Tiltų krašto tradiciniai ir apeiginiai valgiai“. TIKSLAS: Vykdyti Trakų rajono Tiltų kaimo gyventojų, tame tarpe

vaikų ir jaunimo, edukacinę programą – Tiltų krašto tradiciniai ir apeiginiai valgiai. Pasiiekti rezultatai : pirmame projekto etape Tiltų kaimo neformalios jaunimo grupės dešimt narių vykdė edukacines ekspedicijas pas Tiltų kaimo gyventojus.

Ekspedicijos metu projekto dalyviai aplankė 16 pateikėjų ir pagal Lietuvos Liaudies kultūros centro pateiktas anketas „Maistas, jo gamyba ir vaišių papročiai“ užrašė atsakymus į 701-ą klausimą bei keliasdešimt valgių receptų. Projekto dalyviai apsilankė pas Stefaniją Kastautienę, Karoliną Dobrovolskienę, Mariją-Algę Armalienę, Eleną Vilkišienę, Bronę Kušinskienę, Mariją Verseckienę, Malviną-Stasę Lankelienę, Eleną Černienę, Praną Versecką, Mariją ir Praną Lebednykus, Genofą Rūstelienę, Antosę Zaleckienę, Oną Dobrovolskienę, Veroniką Kašėtienę, Mariją Batarlienę. Antrame etape Trakų rajono kultūros rūmų darbuotojai Aleksandras Aziulevičius, Vladimiras Alešauskas ir Tiltų bendruomenės valdybos narė Tiltų filialo administratorė Vaiva Neteckienė vykdė ekspedicijas pas tiltietes šeimininkes. Ekspedicijų metu buvo filmuojami, fotografuojami, aprašomi Tiltų krašto valgių gamybos receptai. Pas Antosę Zaleckienę nufilmuotas naminės ruginės duonos kepimas ir saldės gamyba, Marytė Lebednykienė parodė kaip kepinamas naminis baltas pyragas, pas Stefaniją Kastautienę ir jos dukrą Stasę Malevičienę buvo nufilmuoti grikinės bapkos ir meduolio gamybos receptai. Visa filmuota medžiaga sumontuota, sudėliota į tris atskirus DVD formato filmus. Visuomenei projektas buvo pristatytas 2009 m. spalio 10 d. Trakų rajono kultūros rūmų Tiltų filiale šventės „Rudens gėrybių kraitė“ metu.

* Tęstinis Trakų rajono Tiltų krašto senųjų amatų gaivinimo projektas „Margi audimų raštai“.

Projekto tikslas ir uždaviniai:

TIKSLAS: - Vykdyti Trakų rajono Tiltų krašto gyventojų, tame tarpe vaikų ir jaunimo, edukacinę programą- senųjų liaudies amatų gaivinimas.

UŽDAVINIAI:

- *suburti ir sudominti Tiltų krašto gyventojus domėtis senaisiais amatais.
- *mokyti senojo audimo amato;
- *tyrinėti, fiksuoti, atgaivinti Tiltų krašte senąjį audimo amatą;
- *sukurti DVD formato mokomąjį filmą;
- *ugdyti pagarbą gimtam kaimui, jo papročiams, amatams, skatinti tautinio identiteto suvokimą;

Pasiiekti rezultatai:

- Vykdyta ekspedicija, aplankyta 18-a audėjų, atliktas tyrimas, užfiksuoti, aprašyti 457 audėjų darbai, nufotografuota aštuoni šimtai nuotraukų.
- Susitikimas su audėjomis, surinktos audimo staklės, atliktas ir pademonstruotas pirmasis audimo etapas – apmetimas ir aprietas (uždėjimas) ant audimo veleno.
- Visas procesas nufilmuotas, sukurtas DVD formato filmas.
- Vyresniosios kartos audėjos perdavė savo patirtį jaunesnėms, dar nemokančioms austi moterims.

Dalyviai: Projekte dalyvavo 31 dalyvis. Iš jų – 20 audėjų, medžiagos pateikėjų. Tai Marija Staknienė, Antosė Zaleckienė, Genė Rūstelienė, Marija Lebednykienė, Stefanija Kastautienė, Stasė Malevičienė, Elena Verseckienė, Bronė Verseckienė, Zosė Radžiuvienė, Karolina Dobrovolskienė, Ona Dobrovolskienė, Jadvyga Žemaitienė, Adelė Žemaitienė, Bronė Kučinskienė, Stasė Lankelienė, Marija Peciukonienė, Jadvyga Rūstelienė, Marija Batarlienė, Teofilija Jankauskienė, Genė Kazlauskienė. 4 jaunosios kartos atstovės- Vida Tolvaišienė, Danutė Naudžiūnienė, Aldona Nemeikštienė ir Veronika Jatkevičienė, 2 dalyviai filmavo ir fotografavo – V. Alešauskas ir A. Aziulevičius, audimo staklės rinko ir statė Gintautas Kleintotas ir Albinas Nemeikštis, ekspedicijose dalyvavo M. A. Armalienė, amatininkė V. Ignatavičienė, projekto vadovė Tiltų filialo administratorė, Tiltų kaimo bendruomenės valdybos narė V. Neteckienė.

*Kultūros paveldą puoselėja ir propaguoja taip pat Tiltų jaunimo folkloro ansamblis „Gelužėlė“, kurio repertuare tik Tiltų kraštui būdingos dainos, rateliai, žaidimai. Ansamblis koncertuoja bendruomenės, rajoniniuose, respublikiniuose renginiuose, dalyvauja tarptautiniuose projektuose. Visur atlieka iš savo kaimo dainininkų išmuktas dainas, taip pristato mūsų krašto dainų paveldą.

* Tiltų krašto dainos yra surinktos ir išleistos knygoje „Trakų rajono Kalvių ir Lieponių apylinkių tradicinė muzika“. Tai ilgamečio to paties pavadinimo projekto darbo rezultatas, kuriame sudėtos atlikėjų monografijos, atliekamų dainų natos ir žodžiai, taip pat yra kompaktinė plokštelė.

*Prieš tris metus susibūrė Tiltų kaimo kapela, kurios repertuare – linksmos lietuvių liaudies dainos, šmaikštūs posakiai, rateliai, žaidimai. Kolektyvas koncertuoja netik savo kaime, bet linksmina viso rajono gyventojus, Lietuvoje ir už jos ribų.

*Iki šių dienų kaime išlikusi bendra ganiava, karves bendroje ganykloje ir bandoje gano kaimo piemenys arba patys šeimininkai. Gano tiek dienų, kiek karvių atveda į bandą. Tradiciškai gyvulius į laukus piemenys išgena per Jurgines ir gano iki pirmųjų šalnų.

*Tiltų kaime gilios ir senos bitininkavimo tradicijos. Dar dabar miškuose yra unikalių pušų, kuriose kadaise gyveno bitės. Gausus būrys bitininkų renka ekologišką medų, vyresnieji savo patirtį perduoda jaunesniesiems bitininkams. Ekologiškas, švarus medus turi paklausą, realizuojamas vietoje.

*Dar ir dabar Tiltuose ant Gelužos upelio kranto stovi nuo seno kelių šeimų pastatyta bendra pirtis. Pirtelę kas antrą šeštadienį paeiliui kuria vis kitos šeimos vyrai. Maudytis jie taip pat eina pirmi. Kai nueina pirmas pirtas garas, prausiasi moterys ir vaikai.

*Tiltų kaimas garsėja savo giesmininkais Giesmininkai jau kartu gieda daugybę metų. Kai kurias giesmes atlieka dviem balsais: posmą gieda vyrai, kitą – moterys. Jie maldomis ir giesmėmis padeda atsisveikinti su mirusiais, palydi juos į kapus.

*Unikalus Dzūkijos kaimelis, apsuptas didingų pušynų, ežerų ir žydinčių pievų, vilioja atvykėlius ne tik senuoju paveldu, bet ir grybais, uogomis, vaistažolėmis. Savo ekologišką produkciją gyventojai pristato įvairiose mugėse, renginiuose, vaišinami svečiai, vyksta degustacijos.

Bendruomenė jau sukaupė didelį medžiagos kraitį. Šiai dienai dar turime gyvus žmogiškuosius resursus, kaimo gyventojus. Visais tais resursais gali naudotis visi, kurie neabejingi seniesiems papročiams, tradicijoms, sveikam gyvenimo būdai. Savo veikla siekiame ir galime pritraukti kuo daugiau lankytojų, sudominti juos savitu kultūros ir gamtos paveldu.

(priedas NR.4).

☐ sveiko gyvenimo būdo, ekologinių idėjų realizavimas ir propagavimas;

Tiltų kaimo pagrindinė teritorijos dalis naudojama žemės ir miškų ūkiui, ekonominei ir kultūrinei gyventojų veiklai. Bendruomenė įvairiais būdais siekia kurti saugią ir patogią gyvenamąją aplinką. Propaguodama sveiką gyvenimo būdą, bendruomenės vadovybė siekia ir ragina visuomenę atsisakyti žalingų įpročių, veda diskusijas, pokalbius su atskiromis amžiaus grupėmis. Pateikdama konkrečių pavyzdžių organizuoja išvykas į Panarą, kur yra įsikūręs nuo priklausomybės priklausančių žmonių centras. Organizuodama įvairias veiklas sudaro sąlygas jaunimui ieškoti sveiko gyvenimo būdo ir laisvalaikio praleidimo formų.

Sveikas gyvenimo būdas priklauso ir nuo mūsų maisto, ką valgome, kokia maisto sudėtis. Tiltų kaimo žmonės tiek savo mažuose ar dideliuose žemės plotuose užsiima žemės ūkio veikla, gyvulininkyste. Jų pagaminta produkcija yra sveika, švari, kadangi savininkai naudoja natūralias trąšas. Didieji kaimo ūkininkai (Kamaičiai, Verseckai) vykdo ekologinę žemdirbystę. Jų produkcija ekologiška, turi didelę paklausą tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų. Ūkininkai vykdydami savo veiklą propaguoja, aktyvina, supažindina kitus ūkininkus su sertifikavimu, sudaro sąlygas nuvykti į seminarus ir pan. Kaimo ūkininkai keičiasi patirtimi su kitų rajonų, šalių ūkininkais. Realizuodama ir propaguodama ekologines idėjas Tiltų kaimo bendruomenės ūkininkai 2010 m. gegužės mėn. priėmė Švedijos Svalovs gymnasium žemės ūkio specialybės trijų dėstytojų ir 15 studentų grupę. Svečius domino auginamos kultūros, dirbami laukai, žemės ūkio technika. Apžiūrėję pasėlius svečiai susipažino ir su architektūriniu kaimu, jo tradicijomis, papročiais, kultūrinu paveldu. Svečiai ragavo tradicinius kaimo patiekalus.

(priedas NR.5)

Tiltiečiai džiaugiasi savo vietoje, kuri yra neužteršta, nepaveikta jokių cheminių priedų. Esame toli nuo pagrindinių kelių, pramonės rajonų. Gyventojai daugiausia maitinasi tuo, ką patys užsiaugina. Tačiau neapseina ir be pirktinių produktų. Akcentuodama masinę maisto produktų gamybą ir jos keliamą grėsmę, bendruomenė organizavo susitikimą su kineziterapeute Zita Norkiene, kuri vedė paskaitą apie organizmo ligų sukėlėjus, kurių yra pagamintuose maisto produktuose. Kiekvienas, dalyvavęs paskaitoje, gavo teorinių ir praktinių žinių.

Taip pat bendrovės iniciatyva buvo organizuojama akcija, kurios metu gyventojai galėjo išsitišti savo šulinių vandenyje esančius nitratus, kalkių kiekius.

Propaguodama savo ekologinius produktus (sūris, varškė, kiaušiniai, lašiniai, grikinis pyragas, baltas pyragas, gira, medus, grybai, grikliai, žirniai, daržovės ir kt.), bendruomenė juos pristato įvairiose vietose: šventėse, rajono renginiuose, mugėse. Šiais metais Tiltų bendruomenė rugsėjo mėn. dalyvaus tarptautinėje mugėje „Slovakijos bulvių šventė“, Spiška Biela miestelyje, kurioje taip pat pristatys savo krašto kultūros paveldą.

☐ **verslininkų iniciatyvos ir jų įsitraukimas į gyvenimo kokybės kaime gerinimą;**

Dideliu aktyvumu ir į bendruomenės gyvenimą aktyviai įsitraukia V. Kazlauskas – medienos perdirbimo įmonė. Nuo pat įsikūrimo pradžios įmonėje buvo įdarbinta apie 20 Tiltų kaimo gyventojų – medkirčių. Vasarą bendradarbiaujant su Trakų rajono darbo birža dar savininkas papildomai įdarbina apie 10 moterų miško atsodinimo darbams.

Tiltų kaime nuo 1962 m. yra įsikūrusi Tiltų girininkija, kurioje pastoviai eiguliais, miško ruošos darbininkais, girininkais taip pat dirba tik tiltiečiai. Pastaruoju metu ši įstaiga taip pat vasaros metu papildomai iš darbo biržos sezoniniams darbui įdarbina apie 15 Tiltų kaimo žmonių.

Šios dvi darbovietės papildoma gyventojų pajamas, pragyvenimo lygį, emocinę būseną. Taip pat įstaigos geranoriškai remia bendruomenės veiklą, renginius, prisideda prie aplinkos švarinimo darbų.

V. Kazlauskas ir Tiltų girininkijos girininkas V. Počekvičius yra Tiltų bendruomenės valdybos nariai.

V. Počekvičius – kaimo seniūnaitis.

☐ **Savivaldybės rekomendacija (pridedama).**

3. Kaimo vietovės konkursui teikianti kaimo bendruomenė

Pavadinimas TRAKŲ RAJONO TILTŲ KAIMO BENDRUOMENĖ

Adresas TILTŲ KM. RŪDIŠKIŲ SEN. TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖ

Tel. Nr. +37065635016

El. paštas laimakamte@gmail.com

Kaimo vietovės aprašą galima teikti nuo 2011 metų birželio 15 d. iki 2011 metų liepos 15 d. adresu **Stiklių g. 8, Vilnius** paštu arba įteikiant asmeniškai, nurodant konkursui „Lietuvos kaime gera gyventi - 2011“.

Informacija pasiteiravimui Rokas Urbonavičius tel. 864642355, 868625661, rokas@vartotojai.eu.